

Naar een schilderij van Des Granges (1611 – 1675)

De eerste kennismaking met de jonggeborene.

EEN DROEVE EN EEN BLIJDE DOOPPLECHTIGHEID IN HET ORANJEHUIS

Den 15en Januari van het jaar 1651 had een zeer droeve plechtigheid plaats in de Grootte of St Jacobskerk te 's-Gravenhage.

Het kerkhof, vóór de kerk gelegen (thans gedeeltelijk „Rond de kerk” en gedeeltelijk Riviervischmarkt geheeten), was geheel met zwart laken bedekt; zoo ook de ingang der kerk; de wanden waren er mede behangen; de pilaren met roufloers omwoeld, ja zelfs het doopvont, dat dien dag zou worden gebruikt.

De op 14 November geboren, vaderlooze Prins, de latere Koning-Stadhouder Willem III, zou worden gedoopt. Somber luidden alle kerkklokken der Residentie, toen de droeve stoet, in zwaren rouw, het Stadhouderlijk kwartier verliet, om zich naar de kerk te begeven.

Behalve de nog zoo jeugdige weduwe van Stadhouder Willem II, Maria Stuart, vergezeld door haar schoonmoeder, de oude Prinses-douairière, gelijk Amalia van Solms na den dood van haar zoon werd geheeten, bevonden zich daarbij de Hertog van York, de Koningin van Boheme, veldmaarschalk Van Brederode, Graaf Maurits en andere vorstelijke personen.

Onder het dreunend gebeier der zware klokken in den St Jacobstoren trad de stoet het kerkgebouw binnen. Daar hadden reeds plaats genomen Gedeputeerden der Hooge Staatscollegiën, afgevaardigden van verschillende steden, en enkele gezanten.

Doodsche stilte heerschte bij het binnenkomen der beide

geheel in het zwart gekleede Prinsessen en haar verwanten, hoewel de kerk tot de nok was bezet.

Ds Lindanus, die den doop zou bedienen, had dien middag een zware taak.

Hoe zou hij hier woorden van troost, van bemoediging kunnen spreken?

Een jonge moeder, eerst 19 jaar oud en reeds weduwe, zou hier haar vaderloos kind ten doop houden; het was hem bekend, hoe zeer de Prinsesse Royale haar gemaal miste, van wien zij zoo groote verwachtingen had gekoesterd, niet enkel voor het Oranje-huis, dat hij van dienaar der Staten tot hun meester zou gemaakt hebben, maar ook voor de Stuarts, die in den strijd tegen Cromwell het onderspit hadden gedolven. Eenzaam was Maria Stuart achtergebleven, te midden eener bevolking, die haar vreemd was gebleven, ondanks haar reeds meer dan zevenjarig verblijf te 's-Gravenhage.

En de grootmoeder!

Ook haar strijd kende de dominee.

Hoeveel overreding had het haar niet gekost, haar schoondochter ervan te overtuigen, dat de kleine Oranje-Prins Willem moest heeten naar zijn grooten voorzaat Willem den Zwijger; ook naar zijn zoo jong overleden vader; dat de naam Karel, gelijk Maria haar kind naar haar zoo wreed om het leven gekomen vader wilde noemen, niet de juiste was voor den eenigen Oranje-telg.

Hoe geheel verschillend was deze kerkgang voor Amalia van Solms met dien op 1 Juli 1626, toen haar zoon, de thans overledene, door Ds Beyerus was gedoopt, en deze in zijn toespraak uitging van de woorden: „Wat zal ik den Heere vergelden?” — haar zinspreuk: „Quid reddam Domino.”

Toen alles dankbaarheid, vreugde, voorspoed, schittering!

En thans! Slechts opstandigheid, droefheid, miskenning, verslagenheid!

Wat al vernederingen heeft de eenmaal zoo hooghartige gemalin van Frederik Hendrik al niet moeten ondergaan in enkele maanden!

Na den dood van haar zoon op 6 November 1650 heeft zij al dadelijk gemerkt, dat het Oranje-huis, hetwelk zij meende grooter te maken door het huwelijk van haar Willem met een Engelsche koningsdochter, zware beproevingen wachtten. Reeds den 20sten November, zes dagen ná de geboorte van haar kleinzoon, heeft zij zich gewend tot de Staten der verschillende gewesten met het verzoek, den jongen Prins de rechten van zijn vader toe te kennen.

Haar was geantwoord, dat de Grootte Vergadering, die den 18en Januari te 's-Gravenhage zou worden gehouden, beslissingen zou nemen in 's lands belang; over drie dagen dus reeds.

Van de medewerking van enkele gewesten was de oude Prinses-douairière wel zeker, doch wat zou Holland, het machtigste, doen? Daarvan kon zij niet veel verwachten. Waren de vijanden van haar zoo jong verscheiden zoon niet onmiddellijk na diens dood uit Loevestein ontslagen, en in hun betrekkingen en ambten hersteld?

Al die overwegingen hielden haar bezig; ook in deze droeve ure.

Slechts de rede, die Ds Lindanus ná de doopplechtigheid hield, waarbij geen oog droog bleef, en de stilte op vele plaatsen in de kerk door snikken werd gestoord, voerde haar terug naar het heden.

„Vertrouw op den Heere; Hij zal alles wel maken!” luidden de troostwoorden van den prediker. Ze waren voor Amalia van Solms geen ijdele klanken. Ze drongen tot haar door, en boden haar troost.

* * *

De woorden van Ds Lindanus, den 15en Januari 1651 in de Grootte Kerk te 's Gravenhage gesproken, zijn een profetie gebleken!

Het onder zoo droevige omstandigheden gedoopte, geheel in het zwart gekleede, Oranje-Prinsje, werd ruim 20 jaar later Hollands redder; werd de staatsman-veldheer, die Europa gevrijwaard heeft van Fransche hegemonie in de 17e eeuw.

Zijn moeder Maria Stuart heeft dit niet meer beleefd. Als haar gemaal

overleed zij op jeugdigen leeftijd aan de pokziekte, den geesel dier tijden.

Amalia van Solms heeft haar kleinzoon Willem van Oranje nog gezien als stadhouder, Kapitein-Generaal en Admiraal der Unie.

* * *

Onder geheel andere omstandigheden dan bij deze droeve doopplechtigheid zal weldra in dezelfde kerk andermaal een Oranje-telg worden gedoopt.

Het belooft Donderdag den 12en Mei een blijde doopplechtigheid te worden. Wederom zullen de klokken van den St Jacobstoren beieren, als een Vorstelijke stoet zich naar de Grootte kerk zal begeven, ditmaal echter met blijde galmen.

De oude Salvatori van 1547 en de klokken van Melchior de Haze, in 1686 geplaatst, zullen van den hoogen toren de Residentie met dreunend gebeier verkondigen, dat er een kind uit het Huis van Oranje wordt gedoopt, — zooals ze dit al zoo vele malen deden.

En de Grootte of St Jacobskerk zal wederom gevuld zijn

Interieur van de Grootte Kerk te 's-Gravenhage.

met een groote schare. Van wat al plechtigheden is de hoofdkerk van 's Gravenhage getuige geweest, *droeve* zoowel als *blijde!*

Hoeveel vorstelijke personen hebben er al niet aan bijgedragen, haar, zoo al niet tot een overweldigend stuk architectuur te maken als de Dom te Utrecht, dan toch tot een kerkgebouw, dat vooral inwendig karakter vertoont en de grootheid van vormgeving niet mist.

Reeds in een handvest van 1344 komt ze voor als Parochiekerk, aan St Jacob gewijd. Vooral Hertog Albrecht van Beieren, aan wien 's Gravenhage zooveel heeft te danken, droeg veel tot haar vergrooing bij; Vrouwe Jacoba gaf er jaarlijks f 300.— voor tot onderhoud, doch bovenal Philips van Bourgondië nam verschillende maatregelen tot uitbreiding en verbetering van het kerkgebouw.

Na het ontzet van Leiden, toen geheel Holland herademde, kwam de Jacobskerk in het bezit der Gereformeerden.

De eerste predikant was Ds I. P. van Castricum, die in dagen van grooten druk zoo vele ballingen in hun toevluchtsoord Wezel had getroost.

* * *

Wat de tand des tijds nog spaarde aan den Middeleeuwschen tempel, viel in den loop der jaren als offer der elementen. Achtereenvolgens in 1539, 1702 en 1845 werd de toren door den bliksem getroffen.

Doch nog meer schonden menschenhanden.

In 1566 en 1795 werd het inwendige van het kerkgebouw deerlijk vernield. Gelukkig is niet alles, wat er historische waarde had, verloren gegaan. De in de kerk hangende wapenborden der Vliesridders, een geschenk van Keizer Karel V, nadat de oorspronkelijke door brand waren vernietigd, zijn gebleven; ook enkele gildenborden, die vóór de Hervorming in de kerk waren opgehangen, doch de adellijke wapenborden, die in de 18e eeuw de muren tot aan het gewelf bedekten, zijn in 1795 afgenomen en verbrand.

Van de beschilderde glasramen, geschenken van Karel V, de Staten van Holland, Prins Maurits e.a., is ook niet veel meer over. Daarvoor zijn wel eenige andere gekomen, o.a. het Jan de Bakker-glas.

Ook tal van graven zijn geschonden tijdens de revolutie van 1795. Gespaard bleven o.a. de graftombe van admiraal Van Wassenaar-Obdam, die van Philips van Hessen, en enkele grafsteenen bij het koor.

* * *

Donderdag 12 Mei 1938 belooft een *blijde dooplechtigheid*. Een gelukkige vader zal daarbij niet worden gemist; een jonge moeder zal er met innige dankbaarheid voor wat God Haar heeft bespaard, Haar kind dragen tot aan het doopvont, dat voor de eerste maal zal worden gebruikt; een Grootmoeder zal met blijdschap getuige zijn van het geluk Harer kinderen, van den voorspoed van het aloude Oranjehuis.

Beatrix, de gelukaanbrengende!

Is deze naam niet toepasselijk, nu de Oranjestam opnieuw opbloeit; nu Oranje weer symbool is geworden van de eenheid der Hollandsche natie, zooals in de twee achter ons liggende jaren weer zoo treffend is gebleken? Het Huis van Oranje, niet meer als tijdens de *droeve plechtigheid* van 15 Januari 1651 dienaar der Staten, thans — 12 Mei 1938 — het Vorstelijk Huis, bij de gratie Gods regeerende over Nederland en zijn overzeesche gewesten.

E. C. HOUBOLT

HET WONDERE LEVEN IN SLOOT EN PLAS

II

De kevers hebben nu hun laatste plicht vervuld en sterven over enkele weken. Vóór we ze echter uit het aquarium verwijderen, letten we nog even op hun eigenaardig gedrag in het water. Reeds dadelijk na hun vrijlating in het aquarium, kwamen ze zoo nu en dan even met hun achterlichaam aan de oppervlakte van het water en bleven daar enkele oogenblikken met den kop naar beneden hangen. Als ze dan weer onderdoken, leek het wel of ze een zilveren luchtbel mee naar beneden namen. Zoo is het ook! Bij deze kevers liggen de ademhalingsopeningen als smalle spleten dicht bij den rand onder de dekschilden op den rug.

Op geregelde tijden moeten ze naar boven komen om verse lucht in te ademen, anders zouden ze in hun eigen element verdrinken.

Ze brengen daartoe hun achterlichaam slechts aan de oppervlakte, lichten de dekschilden een weinig op en nemen weer een voorraad brandstof in. Bij het onder water gaan, nemen ze dan nog een luchtbel als reservevoorraad mee.

Behalve de ademhalingsopeningen, liggen onder de dekschilden ook nog een paar doorzichtige vliesvleugels opgevouwen. In tijd van nood, als b.v. een slootje dreigt uit te drogen, maken ze van deze vleugels gebruik om een ander jachtterrein te zoeken.

't Wordt nu tijd naar de eieren in het aquarium terug te keeren.

Ze zitten al een dag of tien in den plantenstengel en elk oogenblik kan daaruit een nieuw wezen geboren worden.

Keverpop